

Research Careers & Conduct – nový předmět v doktorském studiu adiktologie

Miroslav Barták

e-mail | miroslav.bartak@lf1.cuni.cz

Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze

Kurz *Research Careers and Conduct*, jehož název by bylo možné přeložit do češtiny jako Kariéra ve výzkumu a jeho provádění nebo třeba také jako Výzkumná kariéra a vedení výzkumu, je další z nových předmětů doktorského studia v oboru adiktologie na 1. LF UK. V českém prostředí nabízí studujícím neotřelý, ale v nejlepším slova smyslu standardní pohled na důležitá témata kariéry v oblasti vědy (nejen) v adiktologii.

Kariéra ve vědě není vždy téma, které by bylo explicitně zmiňováno v souvislosti s doktorským studiem. Většina doktorských programů je uvozena konstatováním, že připravuje v magisterském programu vzdělané studentky a studenty pro vědeckou práci v oblasti základního a aplikovaného výzkumu, jindy pak že rozvíjí schopnost ve vědě samostatně pracovat. Jiná vymezení zmiňují jako cíl doktorského studia také prohloubení teoretických znalostí studujících a jiné kladou velký důraz na to, že studentka nebo student, který úspěšně absolvuje doktorské studium, ve své další činnosti bude umět takzvané „překládat vědu“, tedy komunikovat své, ale také obecně řečeno vědecké výsledky do praxe. Pokud se studující rozhodne pro působení na domácích nebo zahraničních vysokých školách, je doktorské studium nezbytnou podmínkou, těmi pomyslnými „vědeckými montérkami“ pro dlouhodobější setrvání u těchto zaměstnavatelů. Na druhou stranu jsou také důvody, proč někteří studující či absolventi doktorských studijních programů o kariéru ve výzkumu nemají zájem a dávají přednost dalším možnostem, které jim trh práce nabízí. V rámci doktorského studia mají studující prostor nad svou budoucí kariérou přemýšlet. Výsledky těchto úvah jsou různé, od nastartování kariéry ve vědě a výuce již během studia, až po úplný odchod z akademického prostředí a nedokončení studia. Co doktorandka a doktorand, to zcela unikátní životní a kariérní příběh.

Nápad zařadit tento předmět do doktorského studia adiktologie nepřišel náhodou. V rámci realizace projektu inovace doktorského studia jsme mnoho z výše uvedeného diskutovali a v pozitivním slova smyslu se střetávali v různých pohledech i životních a kariérních zkušenos-

tech v oblasti výzkumu a akademického působení. Zásadní byla inspirace od dobrého přítele našeho oboru a jedné z největších autorit, co se týče výzkumu a kariéry v adiktologii, profesora Thomase Babora. Ten připravil a vyučoval a také dále vyučuje kurz zaměřený na kariéru ve výzkumu a jeho dobré provádění na své světově uznávané domovské univerzitě v americkém Connecticutu. Původní kurz profesora Babora jsme nejdříve s kolegou Kulhánkem adaptovali do českého prostředí, co se týče jeho on-line podoby, a také pilotovali ještě před jeho samotnou finalizací pro potřeby doktorského studia. Dále byla na základě četných diskusí jak s profesorem Baborem, tak i kolegyněmi a kolegy z realizačního týmu projektu modifikována, respektive omezena témata, která budou v rámci tohoto předmětu probírána tak, aby nedocházelo k překryvům s dalšími předměty.

Pro výuku v inovovaném doktorském studiu je tedy připraven předmět *Research career and conduct*, který se věnuje tématům v oblasti možností kariéry výzkumníka a odpovědného provádění výzkumu v oblasti závislostí. Obsahem jsou témata jako úvod do odpovědného vedení výzkumu v adiktologii, vědecké pochybení, etické otázky spojené s výzkumem v adiktologii, konkurenční zájmy a vědecká integrita a kariéra v adiktologii v ČR a v zahraničí.

Cíle předmětu pak již konkrétně zahrnují zejména to, aby studující uměli po jeho absolvování minimálně kriticky uvažovat o uplatňování zásady odpovědného provádění výzkumu, budovat integritu výzkumu a aplikovat ji na praktické situace, identifikovat nesprávné vědecké chování a předcházet střetu zájmů, objevovat kariérní příležitosti v oblasti výzkumu závislostí a potenciál uplatnění vědy v praxi adiktologie. Z tohoto výčtu je zřejmé, že ambice předmětu jsou vysoké a řada z těchto cílů nesnadně dosažitelných. Věříme však, že díky podpoře celého realizačního týmu projektu a mentora profesora Babora se do naplňování těchto cílů lze směle pustit. Očekáváme, že absolventky a absolventi budou schopni uvažovat nejen o své kariéře v oblasti výzkumu závislostí, ale i kriticky a zároveň objektivně posuzovat různé situace související s pochybením ve výzkumu a s publikováním v oblasti zá-

vislostí. Také věříme, že i díky tomuto předmětu budou schopni spolupracovat s ostatními kolegy v oboru a lépe komunikovat v prostředí české adiktologické vědy i s odborníky ze zahraničí.

Podíváme-li se, jak je kurz konkrétně organizován, lze shrnout, že předmět je zahájen on-line/osobní výukou s instruktorem. Cílem prvního setkání je podrobně vysvětlit logiku on-line kurzu, způsob práce v jednotlivých modulech a průběžnou zpětnou vazbu k úkolům. Poté budou studující pracovat na prvních modulech kurzu s tím, že doporučujeme, aby každému tématu věnovali přibližně jeden týden, pečlivě prostudovali dostupné materiály a zodpověděli otázky nebo splnili úkoly zadané v daném modulu. V polovině semestru proběhne druhá on-line přednáška, která bude zaměřena na shrnutí prvních témat a zpětnou vazbu k odevzdané práci. Během tohoto sezení proběhne on-line hovor s prof. Thomasem F. Baborem. Poté budou studující pokračovat v dalších modulech, opět doporučujeme věnovat každému tématu přibližně jeden týden, pečlivě prostudovat dostupné materiály a zodpovědět otázky nebo splnit úkoly zadané v modulu. Ve zkuškové části semestru proběhne kolokvium, kde budou doktorandi odpovídat na následující otázku: Jakou kariéru výzkumníka v oblasti závislostí vlastně plánujete? Dále bude vyhodnoceno průběžné plnění jednotlivých úkolů a získána zpětná vazba k celému kurzu.

Při představování tohoto kurzu nelze opomenout otázku náplně jednotlivých modulů, kterými jsou principy vědecké integrity, dobré a špatné postupy ve vědě, prevence pochybení a špatných přístupů ve vědě, etické otázky v adiktologickém výzkumu, etické review, etika v rámci biologického výzkumu v adiktologii, střet zájmů v adiktologické vědě, kariéra v adiktologické vědě a navazování kontaktů a vytváření sítí ve vědě o závislostech.

Kurz má kompletní e-learningovou podobu, věříme, že studující ocení také krátká videa, kde profesor Babor představuje stručně zásadní poznatky k jednotlivým modulům a nechává také nahlédnout do vlastní vědecké kariéry a toho, jak dělal a dělá výzkum v oblasti adiktologie. To samo o sobě přináší studujícím jedinečnou příležitost pro poučení se ze zkušeností a reflexe svých vlastních postojů a úvah.

V rámci různých diskusí o vědecké kariéře a dobrém provádění výzkumů se často stočí řeč na otázku, co zejména úspěchy v této oblasti způsobilo. Velmi častou odpovědí je, že někdo byl ve správný čas na správném místě a potkal správné lidi. Věříme, že náš nový předmět může k tomuto všemu studujícím se zájmem o kariéru ve vědě a dobré provádění přispět

Předmět vznikl v rámci inovace doktorského studijního programu adiktologie realizované s podporou Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání jako součást projektu „Modernizace doktorského studijního programu oboru adiktologie v oblastech výzkumu prevence a léčby závislostního chování“, reg. číslo CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_018/0002489.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

